

Abraham van der Hart en de bouw van het stadhuis in Weesp

Maarten Gaillard en Gerrit Vermeer

Het stadhuis in Weesp, waarvan de bouw begon in 1772, betreft een van de gaafst bewaarde bouwwerken uit de achttiende eeuw (afb. 1). Niet alleen de voorgevel, maar vrijwel alle representatieve vertrekken bevinden zich nog nagenoeg in hun oorspronkelijke staat. Het gemeentearchief bevat een rijke collectie archivalia over het ontwerpproces, de voorbereidingen van de bouw en de uitvoering, tot aan de bestekken en de inschrijvingen van de aannemers toe. Bovendien beschikt het museum in het stadhuis over een collectie van bijna vijftig tekeningen, afkomstig uit een particuliere collectie, waarin het ontwerpproces nauwkeurig te volgen is.¹ Jacob Otten Husly, die uiteindelijk de opdracht kreeg voor de bouw, leverde het grootste aantal tekeningen. Er resteren daarnaast ook de nodige tekeningen uit de voorbereidende fase van de bouw uit 1771. Zo bleef een groot deel van de tekeningen van twee ontwerpen uit 1771 bewaard van Liboris Druck, beter bekend als L.F. Druck. Bovendien bevat de collectie nog een aantal tekeningen die gemaakt moeten zijn door de nog jonge Abraham van der Hart, die een betaling ontving voor de nodige diensten die hij leverde en tekeningen die hij maakte in 1771. In zijn proefschrift over Van der Hart twijfelde Van Swigchem over deze toeschrijving, maar in het licht van de archivalia en de tekeningen lijkt het voorbehoud dat hij maakte onnodig.²

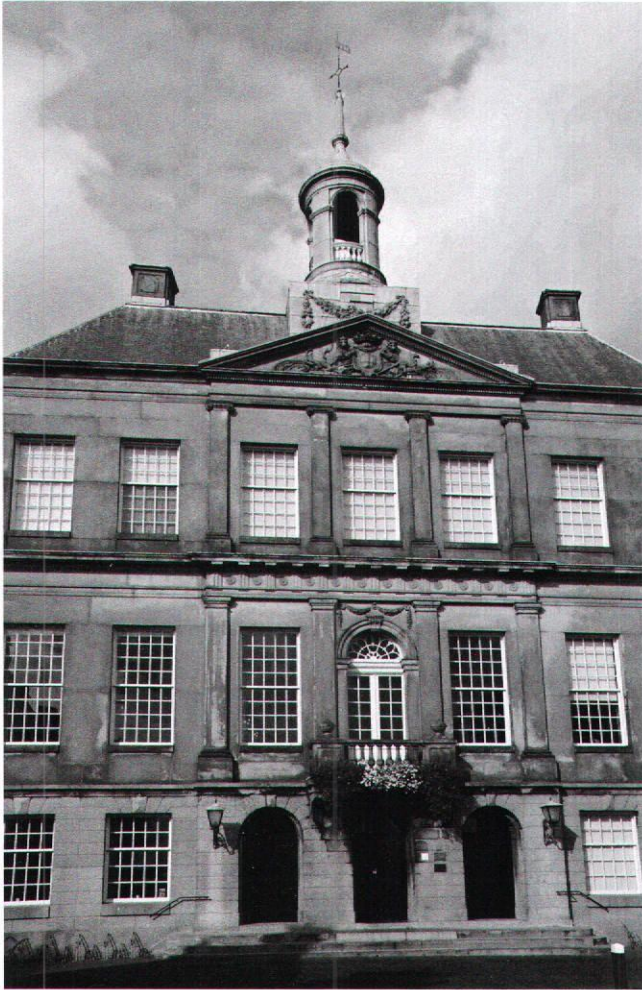
Abraham van der Hart (1747-1820), vanaf 1777 stadsbouwmeester van Amsterdam en een gezocht architect, had in 1771 op vierentwintigjarige leeftijd voor zover bekend nog weinig of geen ervaring als zelfstandig architect. Als zoon van Jan van der Hart, timmerman en makelaar, leerde hij het vak vermoedelijk in de praktijk en zal hij aanvankelijk als timmerman hebben gewerkt.³ Zijn ouders scheidden in 1769, waarna zijn moeder aan de Westermarkt een winkel in stoffen en linten begon. Zijn vader blijkt vanaf 1772 werkzaam te zijn geweest in Nijmegen. Daar voerde hij werkzaamheden uit aan de Stevenskerk.⁴ Wellicht nam Abraham het bedrijf van zijn vader al in 1771 over. In 1773 trad hij toe tot het Amsterdamse makelaarsgilde, waar zijn vader in 1769 was uitgetreden.⁵ Het oudst bekende uitgevoerde ontwerp van Abraham van der Hart, het Diaconie Wees- en Armenhuis in Broek en Waterland, stamt uit 1775.⁶ Daarvoor moet hij zich al bekwaamd hebben in het tekenen en ontwerpen. De tekeningen uit Weesp zijn de bekroning op eerdere pogingen om zich van timmerman op te werken tot architect.

Het ontwerpproces

De notulen van de vergadering van de burgemeesters en vroedschap van 4 april 1771 van de stad Weesp vermelden dat president-burgemeester Cornelis van Marken heeft aangekondigd dat het stadhuis “nootzakelijk diende verbeterd te worden”. Het toenmalige raadhuis van Weesp zetelde in de voormalige Sint Jorisdoelen uit 1634. Dit gebouw aan de Grobbe voldeed kennelijk niet meer aan de eisen en de vergadering zag zich voor de keuze geplaatst tussen twee alternatieven: ofwel ‘verbeteren’ ofwel nieuwbouw. De vroedschap kreeg het verzoek zich hierover te beraden en verslag uit te brengen in een volgende vergadering.⁷ Van dit hele proces noteerde de vroedschap slechts de eindconclusie, maar de overgeleverde documenten en tekeningen bieden toch enig houvast.

In deze fase van het ontwerp won de vroedschap advies in bij Abraham van der Hart en Liboris Druck. Van der Hart ontving 275 gulden voor “sijne gedane dienstens moeytens vacatien daggelden en tekeningen”.⁸ Van Swigchem meent te weten dat Van der Hart ondermeer was belast met het opmeten en inspecteren van het oude gebouw.⁹ Dat is dus geenszins zeker, maar wel waarschijnlijk. Van der Hart was kennelijk belast met het onderzoek naar mogelijke verbeteringen en verbouwingen. Van de opmeting resteren een tekening van de kapconstructie¹⁰ van het oude stadhuis én een tekening van de bestaande voorgevels en de belendende burgemeesterswoning uit 1660,¹¹ die mogelijk was gebouwd als uitbreiding van het stadhuis (afb. 5 en 6).¹² Een tekening toont hoe deze twee panden eruit konden zien met een modernere voorgevel (afb. 7).¹³ Twee tekeningen vertonen elk een geheel nieuwe voorgevel, die veel meer een geheel vormen en waarin de twee afzonderlijke panden niet meer zijn te herkennen (afb. 8 en 10).¹⁴ Deze twee plannen respecteerden in grote lijnen de bestaande bouwmassa. Vermoedelijk voorzagen ze in een ingrijpende verbouwing, maar kon tenminste een deel van het bestaande muurwerk gehandhaafd blijven.

Ongetwijfeld kreeg Druck opdracht van de vroedschap om plannen te maken voor het alternatief van volledige nieuwbouw op de plaats van het oude stadhuis en de burgemeesterswoning. Architect Druck, van wie weinig bekend is, moet in 1771 als ontwerper relatief ervaren zijn geweest. Zo was hij in 1765 als medewerker van architect Jean Faulte betrokken

Afb. 1. De voorgevel van het door Jacob Otten Husly ontworpen stadhuis van Weesp. Foto van de auteurs.

bij de bouw van het Brusselse paleis van Karel van Lorraine, dat zich kenmerkt door een strak classicisme. Druck bracht deze op Franse voorbeelden geënte stijl vanuit het zuiden naar Holland.¹⁵ Tussen 1771 en 1776 vernieuwde hij het grote huis op Herengracht 182 in Amsterdam, genaamd De Sonnewyser voor de koopman en bankier Arnout Jan van Brienen. Een nota uit 1774 meldt zijn honorarium: “aan L.F. Druck, architect voor zijn salaris van het waarnemen en bouwen van het Huijs f 3.450. Voor zijn Rijskosten naar Brussel & ea f 87.2.0”. Het Stadsarchief Amsterdam bewaart een ontwerp van de voorgevel uit 1772 (afb. 2).¹⁶ Overigens waren er meer Brusselaren bij dit project betrokken. Druck had in 1771 mogelijk ook enige bemoeienis met de bouw van de Muiderpoort, waarvoor hij een opmeting maakte.¹⁷

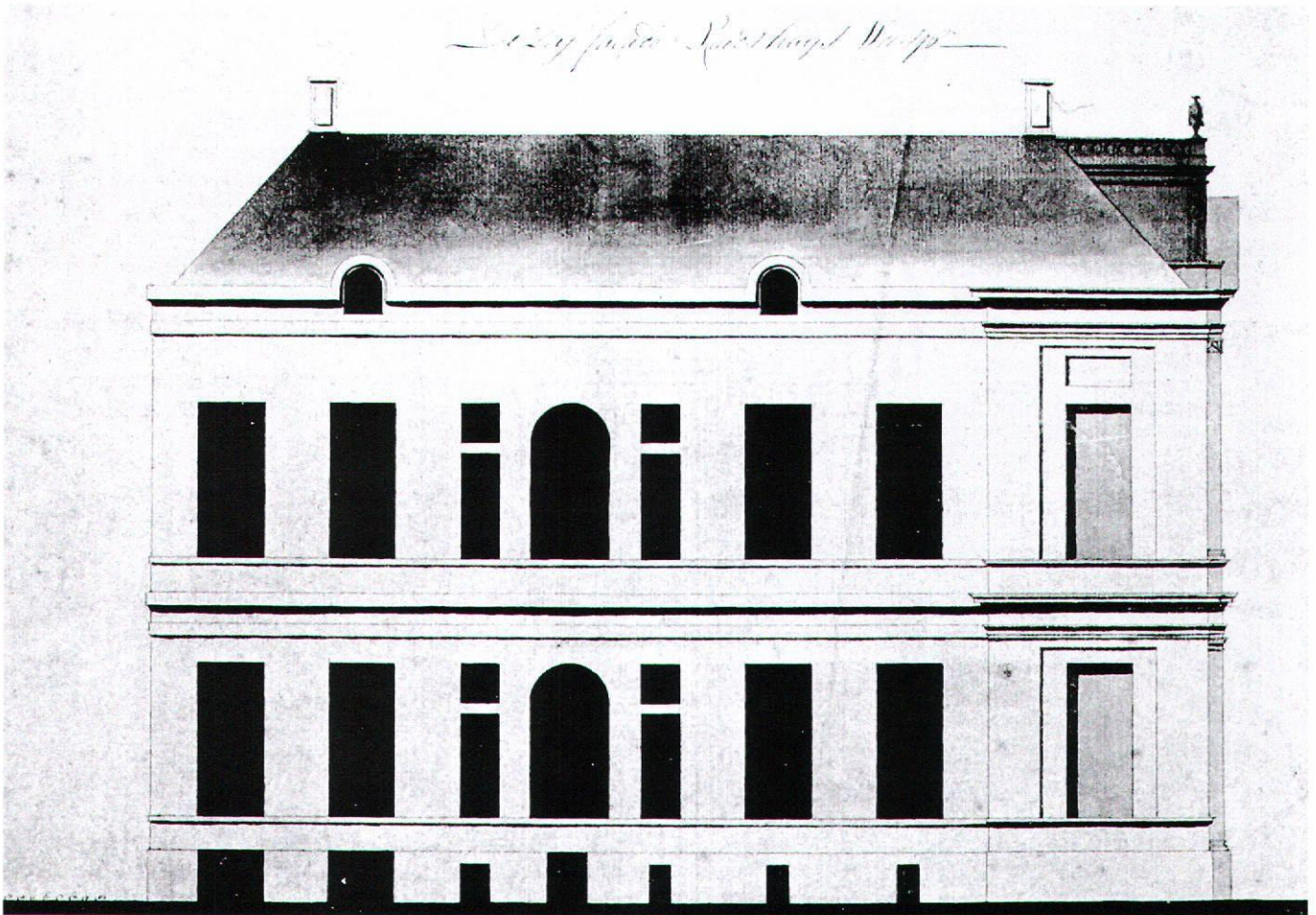
Op 8 juni 1771 diende ‘Liboris Druck’ een eigenhandig geschreven rekening in voor “twee Projecten van teekeningen geschikt tot het bouwen van een nieuw stad huys binnen de stad Weesp, bestaande per project in vijf afsonderlijke Teekeningen; als naamentlijk: Drie plannen of plattegronden, de principale façade of voorgevel en zij en opstal; waar van

ELEVATION DE LA FAÇADE DU CÔTÉ DE L'EN TRÉE.

Afb. 2. Ontwerptekening uit 1772 van L.F. Druck voor het huis de Sonnewyser, Herengracht 182, in opdracht van de heer Arnout Jan van Brienen. Stadsarchief Amsterdam, bouwtekeningen.

d'een van haar Edele Achtbaare heeren Burgemeesteren En Thesaurie ordinaris, is aangenomen En goed gekeurt worden is”.¹⁸ Hij declareerde 500 gulden, maar kreeg voor zover bekend slechts een deel van dit bedrag uitbetaald. In het register van inkomsten en uitgaven staat op 5 maart 1772 naast de betaling van 275 aan Van der Hart slechts een uitbetaling van 131 gulden en vijf stuivers voor ‘Plan L. Druk’. Van de tekeningen van Druck, die zich kenmerken door donkere, contrastvolle partijen, bleven er genoeg bewaard om een indruk te krijgen van zijn plannen (afb. 3 en 4).¹⁹ Die tonen een opmerkelijke oplossing voor de scheve richting van het perceel ten opzichte van de rooilijn.²⁰ In zijn plattegronden plaatste hij belangrijke vertrekken loodrecht op de voorgevel en volgde hij daarachter pas de scheve stand van het perceel. In een van de tekeningen vangt hij de verandering van de richting op door daartussen een ronde ruimte voor de vier-schaar in te voegen (afb. 4).²¹ In beide gevallen ontstonden aan weerszijden van de vertrekken aan de voorzijden taps toe-

Afb. 3. Ontwerptekening van Druck voor de zijgevel van het stadhuis in Weesp uit 1771. Gemeentearchief Weesp.

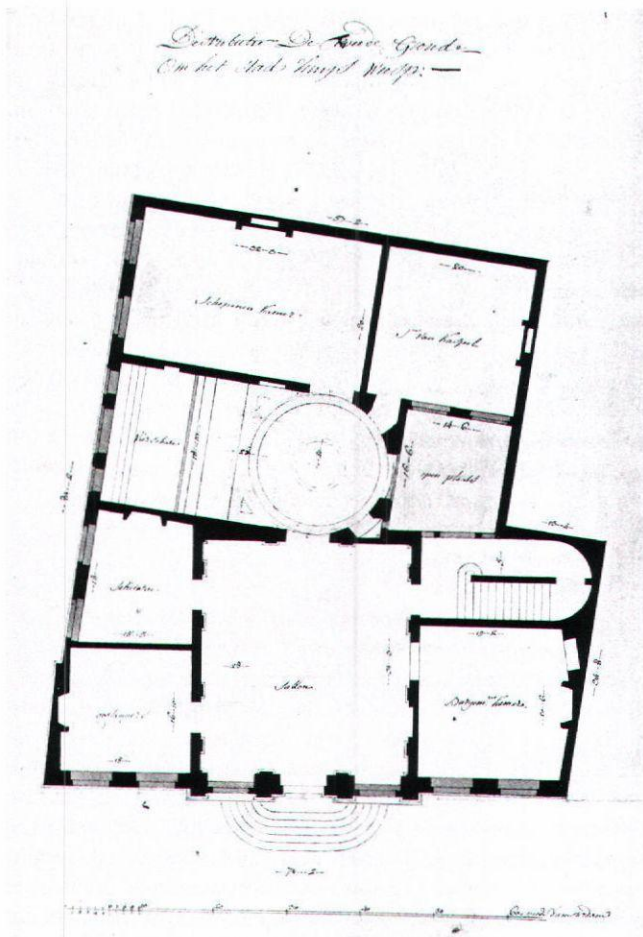
lopende ruimten. De notulen van de vroedschap en de burgemeesters spreken zich verder niet uit over deze voorstellen, maar uiteindelijk gingen ze niet met deze architect verder.

Op 29 augustus 1771 liet de vroedschap weten zich uitgebreid te hebben laten voorlichten en adviseren door ervaren bouwkundigen. De conclusie luidde dat het oude gebouw zoveel reparatie vergde, dat nieuwbouw de voorkeur genoot. In het najaar van 1771 gaan de notulen voornamelijk in op praktische problemen die hierbij speelden. Voor de financiering schreef het stadsbestuur een lijfrentetontine uit van maar liefst 40.000 gulden.²² Het bestuur bereidde de sloop voor en zocht voor de leden van de stadsregering voor de periode van de bouw elders een onderkomen. Er volgden beraadslagingen over de aanschaf van materiaal en de aanbesteding van de diverse werkzaamheden aan gespecialiseerde vaklui. Om ruimte te creëren kocht de stad het naburige woonhuis van schepen Pieter de Haan om dit laten slopen.

Op 1 oktober 1771 besloten de vroedschap en de burgemeesters dat bij de sloop van het oude stadhuis de oude heipalen behouden moesten blijven. Dit impliceerde dat bij het ontwerp voor het nieuwe gebouw de oude fundamenten het uitgangspunt vormden. Het bouw materiaal van de twee te slopen

panden werd dezelfde dag geveild. Op 5 oktober besloten zij ook de gemeenschappelijke muren met het aangrenzende St. Bartholomeusgasthuis te behouden. Dit L-vormige tehuis uit 1632 staat nog steeds tegen het stadhuis. Later kwam een klein gedeelte van de binnenplaats bij het stadhuis.²³

Na de vergadering van 29 augustus 1771 benaderde de vroedschap Jacob Otten Husly voor een ontwerp. Blijkbaar had Druck afgedaan en Abraham van der Hart, die zich over de mogelijkheden van een verbouwing had gebogen, kwam kennelijk evenmin in aanmerking. Veel ervaring als architect had de 33-jarige Jacob Otten Husly toen nog niet. Wel had hij een grote reputatie opgebouwd als stucdecorateur in Amsterdam. Hij kwam uit een familie van aannemers en kon vermoedelijk voor de benodigde expertise terugvallen op zijn naaste verwanten. Otten Husly kende de laatste ontwikkelingen binnen de architectuurtheorie, doordat hij sinds 1765 een van de directeuren was van de mede door hem opgerichte, Amsterdamse Stadstekenacademie. Hier leerden ook architecten tekenen. Vermoedelijk diende de opdracht voor het stadhuis van Weesp zich aan als eerste gelegenheid om de kennis die hij tijdens een studieverblijf te Parijs had verworven over het Franse classicisme op grote en monumentale schaal toe te

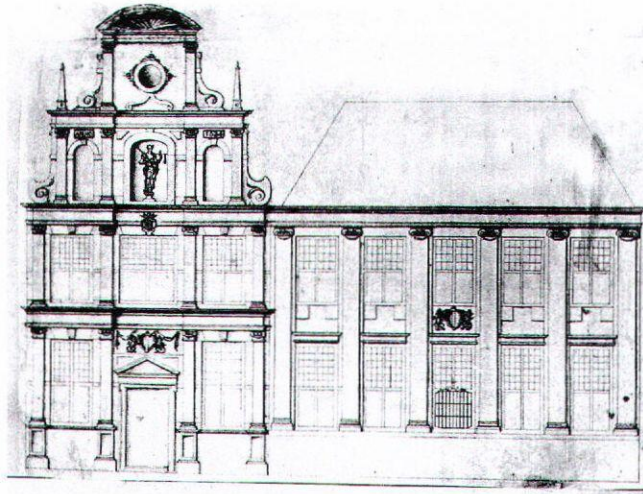
Afb. 4. Ontwerp voor de plattegrond voor de begane grond van Druck, 1771. Gemeentearchief Weesp.

passen. In het al relatief strenge gebruik van de klassieke vormtaal kan dit stadhuis als opmaat gelden voor het Amsterdamse Felix Meritis, dat hij vijftien jaar later zou ontwerpen.²⁴ Een fragment uit een brief van 19 oktober 1771 door Otten Husly aan Weyer, stedehouder en schout van Weesp, duidt er op dat zijn ontwerp toen al opschoot: "Alzoo ik met de Tekeningen tot het Raadhuis reeds zo ver gevorderd ben, dat dezelve zouden kunnen worden gezien; tegens aanstaande Dinsdag. Zoo kwam ik mij bij bij UWele[del]e Gestr[eng]e informeeren of het UWele[del]e Gestr[eng]e ook goed dacht dat ik dien dag over kwam om dezelve eens te vertoonen". Op 28 december koos een meerderheid van stemmen voor de ontwerpen van Otten Husly. Het stadsbestuur vertrouwde hem ook de leiding over de bouw en het toezicht toe. Drie dagen later, op oudejaarsdag 1771, verklaarde Otten Husly desgevraagd voor de beloning van zijn diensten geen bedrag te willen noemen, maar te vertrouwen op de vrijgevigheid van zijn opdrachtgevers.²⁵ In de brief drong Otten Husly aan op een afspraak.²⁶ Bovenaan een rekening uit 14 oktober 1780 schreef hij: "Voor gedaane Diensten in Qualiteit als Architect van het Nieuw gebouwde Stadhuis te Weesp. Als daartoe door

Wel Edele Achtbaren op den 3 November 1771 gecommiteerd, en op den 31 december deszelven Jaars daar toe aangesteld".²⁷ In zijn rekening uit 1780 maakte Otten Husly er ook melding van, dat hij de situatie met het oude stadhuis, dat ondertussen was gesloopt, had opgemeten. Op 19 februari 1772 legde Abraham D'arrest jr., zoon van de dan inmiddels zittende president-burgemeester van Weesp, de eerste steen van het nieuwe stadhuis. Dit gebeurde volgens een verslaggever van de *Maandelykse Nederlandsche Mercurius* met het nodige feestelijke vertoon en lofzangen, onder het "gestaadig geluit van Walthoornen" en met een zo "groote toevloed van aanschouwers" dat hij opgelucht was dat alles "zonder eenige ongelukken is afgelopen".²⁸ Ter herdenking van de eerste steenlegging ontwierp Husly het nog bestaande monument in het trappenhuis, waarvan ook nog de ontwerptekening bestaat. Uiteindelijk ontving Otten Husly van de stad Weesp voor zijn werkzaamheden als architect en stukadoor en de leiding van de bouw ruim 11.402 gulden.²⁹ Anders dan Druck, die de voornaamste vertrekken loodrecht achter de voorgevel wilde hebben en daaraan de vorm van de nevenvertrekken opofferde, ging Otten Husly uiterst pragmatisch met de gerende voorgevel om, en volgden zijn vertrekken steeds de onregelmatige omtrek van het gebouw.

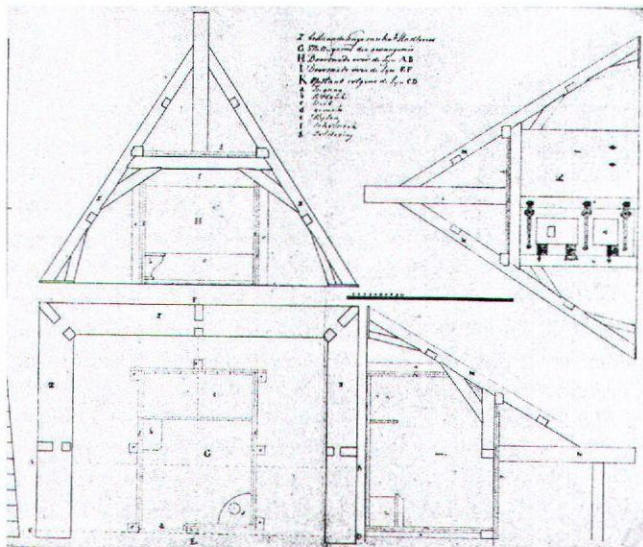
De tekeningen voor de verbouwing

Met zijn achtergrond als timmerman en vermoedelijk sinds kort ook als praktiserend aannemer beschikte Van der Hart over de deskundigheid om de bestaande situatie te kunnen innemen, daarover te rapporteren en de mogelijkheden van aanpassingen te overwegen. Hij komt als enige in aanmerking voor de groep tekeningen met de bestaande situatie als uitgangspunt en ook de collectionneur die deze tekeningen destijds in zijn bezit had ging er van uit dat hij ze had gemaakt.³⁰ De stijl en techniek wijken niet sterk af van zijn latere tekeningen en de schaal aanduidingen vertonen zeker overeenkomsten. Een zekere onhandigheid die Van Swigchem aan het twijfelen bracht, zoals bij GAW 48 (afb. 8), duidt op een gebrek aan bedrevenheid en ervaring, maar die is in deze prille fase van zijn loopbaan niet meer dan begrijpelijk. Stork vond de tekeningen dan ook "onmiskkenbaar van de hand van Van der Hart", dit ook gelet op zijn hand van schrijven in de bijschriften.³¹ Ook Van Swigchems overige argumenten klinken in het licht van onze huidige stand van kennis niet ijzersterk: inderdaad vertonen ze geen signatuur, maar de andere bouwmeesters voorzagen hun tekeningen evenmin altijd van hun naam en bovendien zijn er intussen veel meer tekeningen van Van der Hart bekend waarop hij zijn naam achterwege liet. Hij heeft nog wel een andere suggestie voor het auteurschap, namelijk de Weesper stadstimmerman die "ook wel zijn krachten beproefd zal hebben beproefd op de opgave".³² Noch bij het ontwerpproces, noch bij de aanbesteding van de bouw speelde een aannemer uit Weesp een rol van enige betekenis, zodat deze suggestie geen hout snijdt. De tekening GAW 46 van de bestaande situatie (afb. 5) toont links de voorgevel van de oude Sint Jorisdoelen uit 1634, die

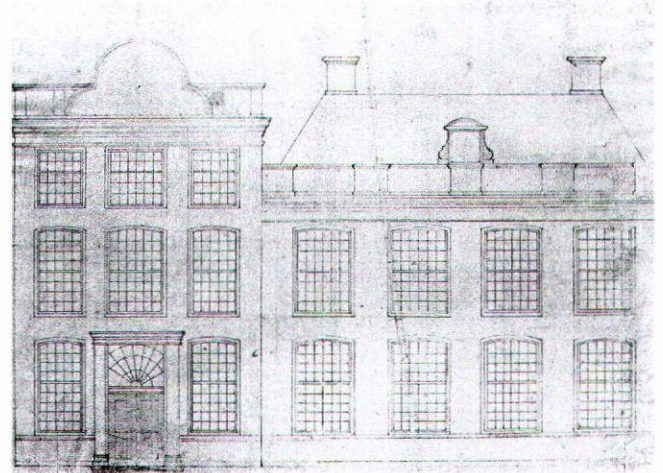

Afb. 5. Opmetingstekening van het oude stadhuis (1634) en de belendende burgemeesterswoning, 1771. Gemeentearchief Weesp.

als raadhuis diende. Deze telde drie assen en bestond uit een bel-etage met een lagere verdieping. Elke verdieping had een eigen pilasterorde en de geveltop met twee trappen had er twee. De middenas week als veel van dergelijke pilastergevels in Amsterdam over de volle hoogte iets naar achteren. In de geveltop bevond zich het nog beeld van Justitia, dat sinds de nieuwbouw het middelpunt vormt van de vierschaar beneden. Naast deze topgevel stond de brede woning van de burgemeester met een schilddak, zoals gezegd mogelijk in 1660 gebouwd als een uitbreiding van het raadhuis.³³ Dit vijf vensterassen brede pand bestond eveneens uit een hoge bel-etage en een lagere verdieping met over de volle hoogte kolossale pilasters. Vermoedelijk week de vloerhoogte iets af van die van het oude raadhuis, maar de verschillen moeten betrekkelijk gering zijn geweest, wat het makkelijk maakte beide panden te integreren.

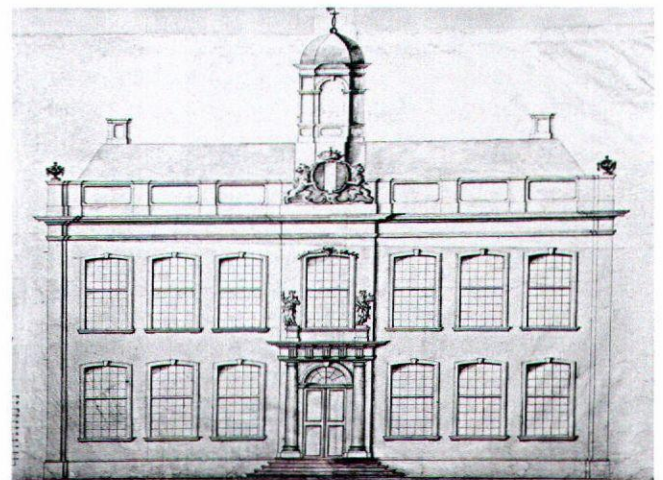

Afb. 6. Opmetingstekening van de zolder van het oude stadhuis, 1771. Gemeentearchief Weesp.

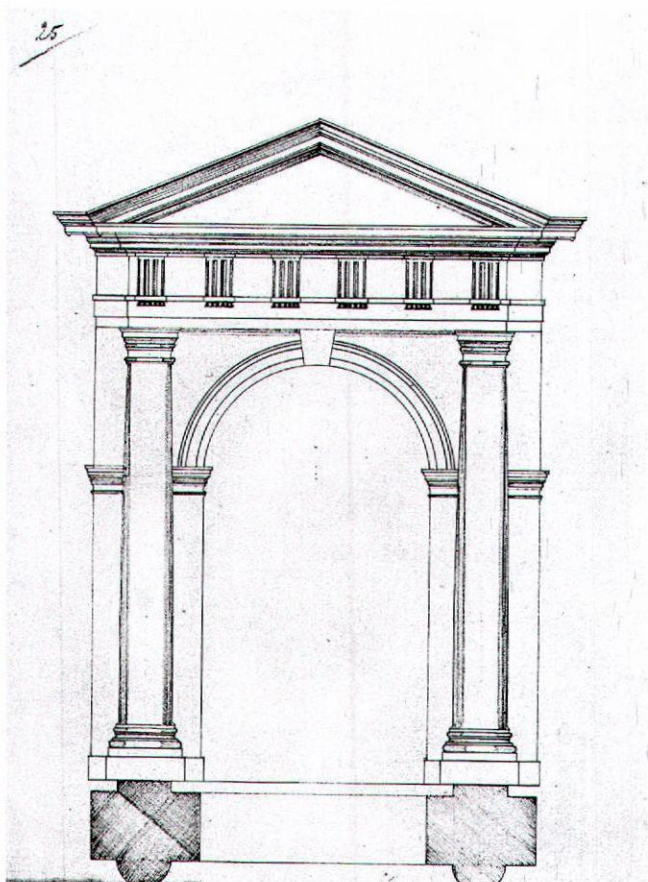

Afb. 7. Ontwerptekening voor de verbouwing van het bestaande stadhuis en de burgemeesterswoning, 1771. Gemeentearchief Weesp.

Als resultaat van een opmeting maakte Van der Hart een tekening op schaal van de zolder van het raadhuis (afb. 6). Deze toont een precies weergegeven kap met onderin en bovenin gordingen en net boven de horizontale balk tussen de spantbenen een worm met daarin een inkeping getekend voor de sporen.³⁴ Aan de achterzijde had het stadhuis geen geveltop, maar een dakschild. Zorgvuldig zijn de overhoeks geplaatste jukbenen aan deze zijde ingetekend. De precieze weergave van de kap en het praktische en constructieve inzicht dat er uit blijkt, verraden expertise op timmergebied. Overigens waren gordingen in de zeventiende eeuw in Weesp nog niet algemeen gebruikelijk. Meestal rusten de sporen uit de zeventiende-eeuwse kappen uitsluitend op een worm (ook wel plaat of fliering genaamd), zoals in de nog aanwezige kap van het iets jongere Barthelomeusgasthuis. In het nieuwe stadhuis pasten de timmerlieden opnieuw gordingen toe, net als in het stadhuis uit 1634 in combinatie met een spant voorzien van

Afb. 8. Ontwerp voor een voorgevel van het stadhuis, 1771. Gemeentearchief Weesp.

Afb. 9. Uitgewerkte variant op het klassieke poortje van afbeelding 8. Gemeentearchief Weesp.

een balk en wormen. Nergens keren de verhoudingen van het oude stadhuis en het buurpand terug in de plattegronden van Druck en Otten Husly. Vermoedelijk staat daarom alleen een deel van de buitenmuren van het stadhuis op de hergebruikte funderingspalen van het oude stadhuis en de aangrenzende burgemeesterswoning.

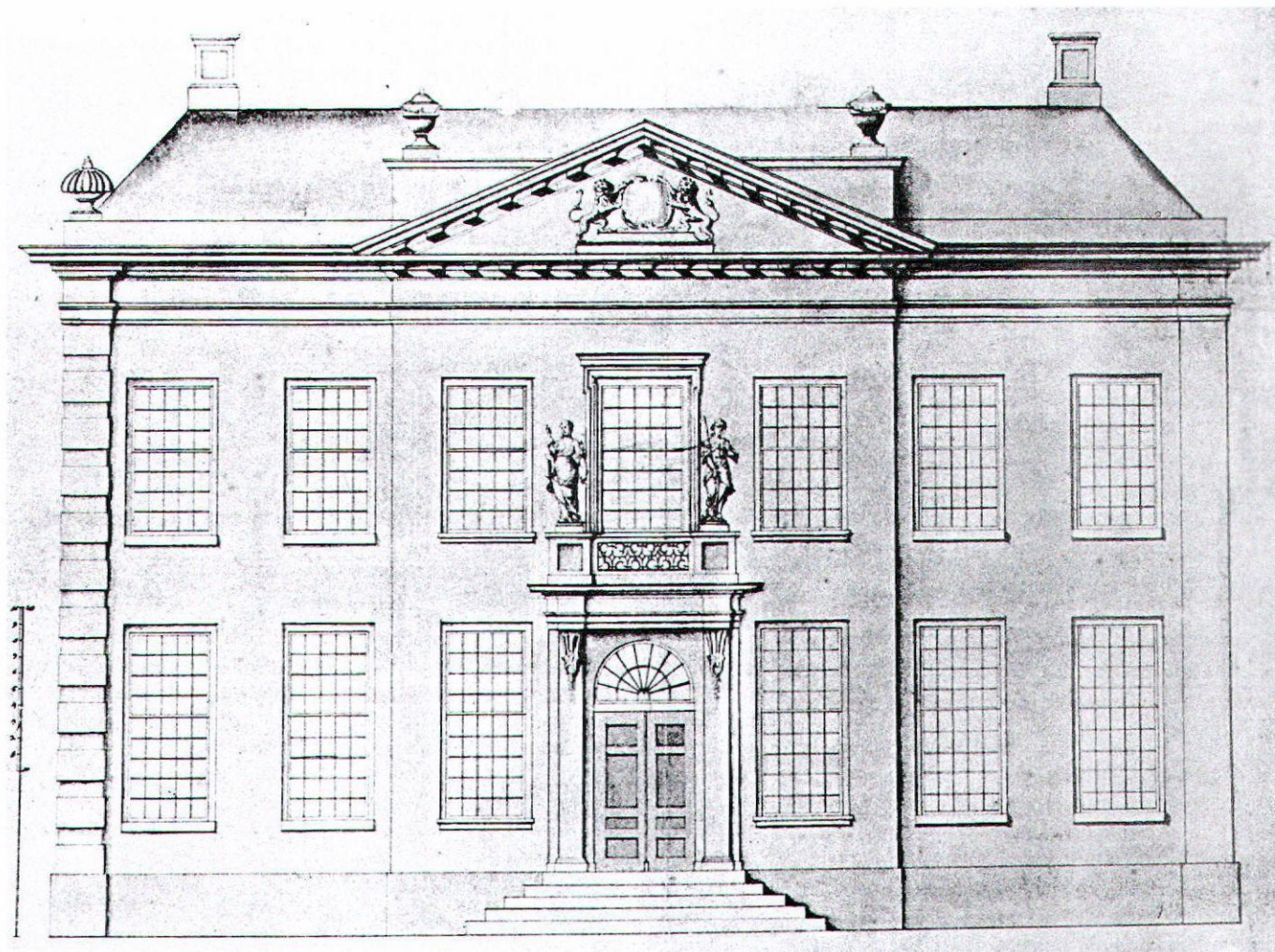
De tekening GAW 47 (afb. 7) vertoont een uiterst traditioneel verbouwingsplan, waarbij de twee bestaande panden elk een nieuwe voorgevel kregen.³⁵ In de middenas van het oude stadhuis kwam een gemeenschappelijke ingangspartij, met een deur van twee vleugels en een bovenlicht met in bogen gerangschikte ruitjes, zoals in die tijd gebruikelijk. In de drie vensterassen van het oude stadhuis en de vier bredere assen van de vroegere burgemeesterswoning voorzag het plan in ruime schuifvensters met een fijne roedeverdeling. Van het oude stadhuis maakte de trapgevel plaats voor een lage, extra verdieping en een lijstgevel. Het deel van het zadeldak dat hierboven uitstak moest schuilgaan achter een traditionele attiek met in het midden een kuif in de vorm van een driepas met extra grote middenlob. De bouwmassa van het oude stadhuis krijgt in deze compositie de nadruk. Gezien de stedenbouwkundige situatie in die tijd is dat ook begrijpelijk. Het oude stadhuis stond precies in de zichtas van een tamelijk smalle zijstraat die uitkwam op de Grobbe. De voormalige

burgemeesterswoning stond daarentegen tegenover een weeshuis en had daarom geen vrij uitzicht. Dit ontwerp verraadt inderdaad eerder de hand van een timmerman/ aannemer dan van een architect, maar Van der Hart hoorde in deze fase van zijn loopbaan ook nog tot de eerste categorie, zij het wellicht al wel met de ambitie ooit nog eens architect te worden.

Aspiraties als architect openbaarde hij veeleer in de tekeningen GAW 48 (afb. 8) en 49 (afb. 10).³⁶ In beide ontwerpen kwam hij na een meer ingrijpende verbouwing tot een gevel die veel meer dan de vorige een eenheid vormen. Beide ontwerpen gaan, net zoals die van Druck en Husly, uit van een bredere straat ofwel een plein voor het stadhuis. Door de overkluising van de Grobbe en de sloop van het weeshuis tegenover de voormalige burgemeesterswoning is dat plein er ook inderdaad gekomen en dit volgens plannen van Otten Husly.³⁷ In 1776 vond de aanbesteding plaats voor de bestrating van het plein. Beide ontwerpen voorzagen in zeven vensterassen met een ingang in de middelste as. Vermoedelijk handhaafde hij in deze plannen van de oude gebouwen alleen muurwerk, want de vloeren bevinden zich nu hoger, zoals ook in de plannen van Druck. Boven een souterrain voorzag hij twee bouwlagen aan. In GAW 48 voorzag hij bovendien een borstwering in de vorm van een attiek met zolderlichten, waardoor er ook op de zolder bruikbare vertrekken ingericht konden worden.

Van de twee ontwerpen oogt GAW 48 (afb. 8) meer behoudend, met details die herinneren aan traditionele herenhuisen, zoals die ook aan de Amsterdamse grachtengordel staan. Boven een trap bevindt zich een ingang met een Dorisch poortje, waarvan in het archief ook nog een afzonderlijke tekening bestaat. Alleen de middenas komt iets naar voren en krijgt een extra accent door twee beelden boven de poort, het gemeentewapen bovenin en een ranke klokkentoren erboven. De getoogde vensters vertonen bovenin een kleine decoratie. Bovenop de hoeklisenen staan de voor Amsterdam gebruikelijke siervazen. Van het Dorische poortje bewaart het archief bovendien een nauwgezet uitgewerkte variant (afb. 9).³⁸ Het gemeentewapen steekt als een traditionele kuif boven de kroonlijst uit. De toren staat op een achthoekige voet en heeft aan de voorzijde een opening. Vermoedelijk correspondeerde die met identieke openingen aan de achterzijde en opzij. Daarentegen zijn de overhoekse zijden dicht.

Veel monumentaler oogt het ontwerp GAW 49 (afb. 10), waarvan de drie middelste assen een risaliet vormen met een fronton en een rechthoekig blok daarboven met twee eenvoudige siervazen, waarop vermoedelijk ook een toren was gedacht. Sporen van lak, hier vermoedelijk gebruikt als lijm, duiden erop dat Van der Hart hier mogelijk verschillende alternatieven voor tekende, die daar naar believen opgeplakt konden worden. Zo ontstond een combinatie van een driehoekig fronton met daarboven een rechthoekig blok en een open toren, zoals die ook staat op het zeventiende-eeuwse stadhuis van Amsterdam. Deze combinatie van motieven, zo valt af te leiden van de opstand van de door hem getekende zijgevel, was ook al voorgesteld door Druck en vond uiteindelijk ook toepassing in het uitgevoerde ontwerp van Husly. Op de balu-

Afb. 10. Een meer klassiek ontwerp voor de voorgevel voor het stadhuis van Weesp, dat veel overeenkomst moet hebben vertoond met het gevelontwerp van Druck, 1771. Gemeentearchief Weesp.

strade van het balkon staan opnieuw twee beelden, die uiteindelijk ook op het door Otten Husly gebouwde stadhuis hadden moeten komen, maar nooit zijn uitgevoerd.³⁹ Links en rechts tekende Van der Hart twee mogelijke alternatieven. Links stelde hij geblokte hoeklisenen en een classicistische siervaas voor, rechts een gladde hoekliseen zonder decoraties. Ook dit ontwerp week niet belangrijk af van wat in die tijd binnen de Amsterdamse grachtengordel gebruikelijk was, maar het slaat wel nadrukkelijk de weg in van een streng classicisme. Hij kwam hier mogelijk onder invloed van zijn concurrent Druck en misschien ook van Otten Husly echter al tot een wat strakker en eenvoudiger en soms geabstraheerd classicisme, zoals dat weldra ook in Amsterdam in zwang zou komen. Van der Hart zou er later in zijn loopbaan als stadsarchitect van Amsterdam een belangrijke exponent van worden, maar in Weesp moest hij nog ondervinden hoe architecten met een internationale horizon hem, met zijn meer op de lokale, Amsterdamse bouwtraditie geënte aanpak, overvleugden. Wellicht vormde zijn kennismaking met de ontwerpen

van Druck en Husly voor hem een eerste aanzet tot een bredere oriëntatie.

Noten

- ¹ Twaalf façade- en andere gevelontwerpen, vijftien plattegronden, negen constructietekeningen (riool, rookkanalen en de aanleg van het plein voor het stadhuis), twaalf interieurontwerpen (lambrisering, plafonds, vloeren, etc.) en een ruimtelijke doorsnede van het stadhuis zoals het is voltooid, de zogenaamde 'kijkdoos' (GAW 183). Daarnaast nog een aantal tekeningen op schaal van het oude stadhuis en een detailtekening van een Dorisch poortje.
- ² C.A. van Swigchem, *Abraham van der Hart, 1747-1820 : architect, stadsbouwmeester van Amsterdam*, Amsterdam 1965, 294-296. In deze passage reageert Van Swigchem op een eerdere toeschrijving in A. Stork, 'Het Stadhuis van Weesp', *Bulletin KNOB* 12(1959), 237-252..
- ³ Van Swigchem 1965, 6.

- 4 Idem, 7.
- 5 Idem, 8.
- 6 Idem, 151-154.
- 7 GAW inv. nr. D 21, Resolutiën van de Burgemeesteren.
- 8 Register van inkomsten en uitgaven, GAW E 22. De uitbetaling vond uiteindelijk plaats in 1772.
- 9 Van Swigchem 1965, 294.
- 10 Gemeentearchief Weesp (GAW) 56.
- 11 GAW 46.
- 12 Marike I. E. van den Berg, *Het stadhuis van Weesp en de architect Jacob Otten Husly*, ongepubliceerde doctoraalscriptie Universiteit Utrecht, 1995, 56-58.
- 13 GAW 47.
- 14 GAW 48 en 49.
- 15 R. Meischke, H.J. Zantkuijl en W. Raue, *Huizen in Nederland. Deel 2. Amsterdam*, Zwolle 1995, 122, noot 344 die melding maakt van drie verschillende betalingen van Faulte aan Druck.
- 16 L.F. Druck, ontwerp voorgevel voor Huize van Brienen met het onderschrift "Elevation de la Façade du Costé de l'Entrée". Stadsarchief Amsterdam collectie bouwtekeningen.
- 17 Meischke e.a. 1995, 93. Veel meer onderzoek moet verricht worden naar de tot dusverre wat obscuur gebleven Druck. Onder andere bevinden zich ook tekeningen van hem in het Brugse Steinmetzkabinet, zie: C. Van de Velde. *Stedelijke Musea Brugge, Steinmetzkabinet: catalogus van de tekeningen, Brugge 1984*; zie ook Th.H. van der Dunk, 'Vier ingenieurs als stadsbouwmeester', Bulletin KNOB 94(1995), 91-114.
- 18 GAW, Doos Stadhuis. GAW-aanduidingen met een cijfer erachter verwijzen naar de inventarisnummers van de collectie bouwtekeningen van het gemeentearchief van Weesp.
- 19 GAW 50. Zijgevel van het stadhuis, zwarte inkt op papier met een zwarte grond langs de onderzijde. Gedeeltelijk grijs gewassen. Afmetingen 30 bij 42,7 centimeter. Met: "De Zey facade Raedthuys Weesp" en links een schaal aanduiding.
- GAW 51. L. Druck, Plattegrond voor de kelder van het stadhuis, pentekening op papier, gedeeltelijk zwart en grijs ingekleurd, 40,4 bij 28,5 centimeter, met het opschrift 'Project van den Distributie Voor De Eerste grond Om het Raetshuys voor De Stad Weesp'. Anderaan een schaalverdeling in 60 pieds. Verschillende ruimten zijn met hun namen aangegeven.
- GAW 52. L. Druck, Plattegrond voor de eerste verdieping, pentekening op papier, deels zwart en grijs ingekleurd, 40,4 bij 26,4 centimeter met het opschrift "Distributie derde gronde Om het Raetshuys Stad Weesp", met schaal aanduiding van 60 pieds.
- GAW 53. L. Druck, plattegrond van de begane grond, pentekening op papier, deels zwart en grijs ingekleurd, 39,8 bij 27,8 centimeter met het opschrift "Distributie De Tweede Gronde Om het Stadhuys Weesp". Bij de schaal aanduiding "60 pieds d'Amsterdam". Alle tekeningen in 1959 geschonken door de erven Posthuma Nieuwstad te Weesp.
- 20 GAW 51 en 53.
- 21 GAW 53.
- 22 Soort van lijfrenteverzekering, waarbij elk jaar de overlevenden van een bepaalde groep van personen de rente genieten van het kapitaal door die groep bijeengebracht, ten bate van een (overheids)instelling.
- 23 GAW inv. Nr. D 21, Resolutiën van de Burgemeesteren.
- 24 Aimée Duisenberg, *J. Otten Husly (1738-1796). Avant-garde architect tijdens de Verlichting*, Rotterdam 1998.
- 25 GAW inv. Nr. D 21, Resolutiën van de Burgemeesteren.
- 26 GAW, Doos Stadhuis.
- 27 Rekening van Otten Husly aan de Burgemeesteren, GAW, Doos Stadhuis. Otten Husly vergist zich dus, hij werd 28 december al officieel aangesteld.
- 28 Maandelykse Nederlandsche Mercurius, februari 1772, 45-46.
- 29 H. Brood, getypt document, GAW Doos Stadhuis; Registers van Ontvangst en Uitgaaf, GAW E 22 en A 19.
- 30 GAW 46, de voorgevel van het raadhuis en de woning van de burgemeester (rechts), pentekening op papier met zwarte inkt en gewassen met grijs en geel, 51,3 bij 65,7 centimeter. Beide huizen dragen het wapen van Weesp. Verso in potlood 'v.d. Hart' en '7'.
- 31 Stork 1959.
- 32 Stork 1959, 240-241 (Van Swigchem 1965, 294-295).
- 33 Zie voor haar argumenten: Van den Berg 1995, p. 56-58.
- 34 GAW 56, constructietekening van de zolder van het stadhuis in Weesp, 'De bestaande kap van het Stadhuis', tekening op papier in rode en zwarte inkt, 29, 6 bij 35, 7 centimeter. In de kap is ook de gevangenis ingetekend ('Plattegrond der Gevangenis').
- 35 Pentekening op papier in bruine inkt, gedeeltelijk groen en blauw gewassen, 37,3 bij 51,1 centimeter. In 1959 geschonken door de erven Posthuma Nieuwstad te Weesp.
- 36 GAW 48. Pentekening op papier in zwarte inkt, grijs en geel gewassen, 64,1 bij 71,3 centimeter. Links een schaalverdeling met 'voeten' in bruine inkt. Op de achterzijde in potlood 'v.d.Hart'. In 1959 geschonken door de erven Posthuma Nieuwstad te Weesp. Het papier is om het vaantje van de toren uitgeknipt en zo verkleint. Later langs de randen met stroken papier verstevigd.
- GAW 49. Pentekening op papier in zwarte inkt, geel en grijs gewassen, 43 bij 57,7 centimeter. Links een schaalverdeling met cijfers in bruine inkt. Op de achterzijde in potlood 'V.d.Hart' en '5'.
- 37 GAW 96. Plattegrond van het nieuwe plein voor het stadhuis en omgeving. Tekening in zwarte inkt op papier, roze, grijs en blauw gewassen, 60,8 bij 97,3 centimeter. In diverse kleuren zijn teksten aangebracht, waaronder "alle standplaatsen tusschen deeze twee lijnen besloten vertoonen het gehele gebouw, waarom de brug of wip schoon uit de midden van het plijn gelegen noodzaakelijk moet blijven". Oud stadsbezit.
- GAW 97. Plattegrond voor de aanleg van een plein voor het nieuwe stadhuis met de fundering voor de overkluizing van de Grobbe (met een doorsnede van de overkluizing. Tekening in zwarte inkt op papier, roze, grijs en blauw gewassen, 61,7 bij 90,5 centimeter. Oud stadsbezit.
- 38 GAW 133. Opstand Dorisch poortje met aan de voet een horizontale doorsnede, zwarte inkt op papier, afmeting 37,5 bij 28,4 centimeter. In 1959 geschonken door de erven Posthuma Nieuwstad te Weesp.
- 39 Van zijn ongenoegen over het ontbreken van de beelden gaf Otten Husly blijk in een inspectierapport over het gebouw uit 1778, waarin hij opmerkt "Aan de frontispiece van de voorgevel mankeeren nog de twee beelden". Die zijn er dus nooit gekomen. GAW, Doos Stadhuis.